instagram.com/publikpraktikum
facebook.com/publikpraktikum
www.publikpraktikum.rs

Naslov originala:

Kent Nerburn
Letters to My Son

Copyright © 1994, 1999, 2014 by Kent Nerburn
Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2019

ZA IZDAVAČA:
Marko Sabovljević

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
Marina Sabovljević

UREDNIK IZDANJA:
Milica Simić

PREVODILAC:
Uroš Nikolić

LEKTURA:
Maja Banjac Kesić

DIZAJN KORICE:
Tijana Kazimirović

ŠTAMPA:
Alpha print, Zemun

TIRAŽ:
1000

IZDAVAČ:
Publik praktikum
Dobrovoljačka 10/I, Zemun
office@publikpraktikum.rs
011/4202 544; 011/4202 545

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

KENT NERBERN

Pisma mom sinu

Očinska mudrost o zrelosti, životu i ljubavi

PUBLIK PRAKTIKUM

Sadržaj

Predgovor povodom dvadesetogodišnjice prvog izdanja 11
Predgovor 13
Uvod 15
Prolog: Želja jednog oca 19

1. Očeva senka 23
2. Čovek i muškarac 29
3. Snaga 33
4. Rainaldijeva lekcija 41
5. Obrazovanje i učenje 43
6. Posao 47
7. Posedovanje 53
8. Čudo davanja 59
9. Novac i bogatstvo 63
10. Droge i alkohol 73
11. Nesreća i patnja 79
12. Tuča 83
13. Rat 87
14. Duhovno putovanje 93
15. Usamljenost i samoća 99
16. Sport i nadmetanje 103
17. Putovanja 107
18. Plavi sat 115
19. Odlazak 119

20. Kregova lekcija 123
21. Moć umetnosti 129
22. O ljubavi prema drugom muškarcu 133
23. Žene i muškarci 137
24. Zaljubljivanje 141
25. Tajna seksa 145
26. Vođenje ljubavi 149
27. Progonjeno srce 155
28. Partneri i brak 159
29. Ostati veran 165
30. Očinstvo 169
31. Teret godina 173
32. Blagoslov starosti 177
33. Smrt 181
34. Prihvatanje svetlosti 185

Epilog: Razmišljanja jednog oca 189
Beleška o piscu 193

Za Nika, naravno,
i svakog očevog sina

„Rođeni smo kao muškarci.
Moramo naučiti da budemo ljudi.”

Predgovor povodom dvadesetogodišnjice prvog izdanja

Knjige su kao deca. Podarimo im život, pustimo ih u svet i napeto posmatramo kako se bore za svoje mesto pod suncem usred zbrke i kakofonije života.

Pisma mom sinu, u književnom smislu, moje su prvorođeno čedo. Kao što svi roditelji znaju, svako dete ima posebno mesto u našem srcu. *Pisma mom sinu* imaju jasnoću i iskreno su čudo, a to nikad više neću postići. Mnogo ih volim.

Ona su me takođe usmerila u oblikovanju mojih potonjih dela. Iako odišu čistotom i sopstvenim stilom, pokazala su mi da mogu i treba – zapravo, da moram – uvek da dam sve od sebe i da pišem bez cinizma, ironije i književnog pametovanja. Rekla su mi da sam pisac koji piše iz srca.

Sada, posle dvadeset godina i sa više od deset napisanih knjiga, knjiga *Pisma mom sinu* i dalje pazi na svoju književnu braću i sestre, tražeći od njih da govore saosećajno i brižno, bez obzira na njihov ton ili svrhu.

Takođe, našla su svoje mesto u svetu.

Postala su pouzdan prijatelj samohranim majkama koje žele svojim sinovima da prenesu očinske reči, vodič za očeve koji žele da otvore oči sinovima i pokažu im šta je najvažnije u životu, i saputnik mladim ljudima koji žele pažljivog i brižnog pomoćnika na svom putu ka dostojanstvenom zrelom dobu.

Nekoliko poglavlja raširilo se internetom i ljudi širom sveta su ih dobro dočekali. Poglavlje „Putovanja” postalo je

glavna tema na blogovima mladih svuda u svetu. „Partneri i brak" i „Zaljubljivanje" citirani su na ceremonijama venčanja na celoj zemaljskoj kugli. „Duhovno putovanje" postalo je himna duhovnih tragača, i unutar tradicionalnih religijskih denominacija i vera i van njih. Čak je i britanski premijer Dejvid Kameron citirao *Pisma mom sinu* u obraćanju naciji 2011. na Dan očeva, na godišnjicu smrti svog oca. Zaista, ovo književno čedo prokrčilo je svoj put u svetu.

U ovom izdanju na dvadesetogodišnjicu od prvog objavljivanja nisam želeo grubo da narušim svežinu i lepotu onog izvornog dela time što ću uneti suštinske izmene u tekst. Sada bih možda ponešto izrekao drugačije, ili bih istakao nešto drugo. Ali u tome je čar svake knjige, a ja sam kroz veliko iskustvo naučio da tamo gde ima čari, ljudske ili književne, ne treba da je narušavaš, već da je poštuješ i pokušaš da joj služiš kao pastir.

Zato sam uneo samo tri bitne izmene u ovo izdanje.

Dodao sam poglavlje o tome kako je biti gej, previd u prvom izdanju na koji su mi ukazali mladi ljudi i očevi koji osećaju da su oni i njihovi sinovi bili izostavljeni iz prvobitne verzije koja je inače obuhvatila mnoga pitanja.

Dodao sam poglavlje o tome koliko je teško preći iz jedne životne faze u drugu – iskustvo kroz koje sam lično prošao i nešto što sam mnogo puta viđao kod drugih.

Pridodao sam i poslednje poglavlje, prethodno objavljeno u mojoj knjizi *Simple Truths*, koje s tihom rečitošću govori o tajanstvenom i veličanstvenom putovanju kroz život. Činilo mi se da je to poglavlje pogodan zaključak ove knjige nastale u divljenju i zahvalnosti na neizrecivom daru očinstva.

Nadam se da ćete biti zadovoljni ovim novim izdanjem.

Kent Nerbern
Mineapolis, Minesota, 2014.

Predgovor

Svakom je potreban savet kako da odraste i suoči se *s velikim stvarima* koje nam život donosi. Svima nama treba roditelj ili prijatelj koji je proživeo i sreću i tugu i duboko promislio o tome. Kent Nerbern je izvanredan pisac i on bi mogao biti taj glas koji nam treba kada se izgubimo pa nam je potreban vodič. *Pisma mom sinu* – upućena njegovom sinu Niku, ali i svima nama – pokazuju nam da život nije uvek jednostavan i zabavan, ali da je uvek dar koji treba čuvati i deliti u svoj njegovoj raskoši s onima s kojima se srećemo na svom putu. Živimo u vremenima kada niko neće da preuzme odgovornost i kaže šta je ispravno, šta pogrešno – kada niko neće da mu drugi nameću svoja uverenja. Kent je jedan od retkih koji se ne plaši da pokaže svoje slabosti, ustane i priča iz srca. Deli s nama svoja uverenja i podstiče nas da razmotrimo teška pitanja, ali nikada ne nudi lake odgovore. Kao mudar i dobar prijatelj, vodi nas do istina koje iskrsavaju kad životu pristupimo čista srca i iskreno.

Pisma mom sinu donose nam Kentovu mudrost i iskustvo u divnim, dirljivim pismima koja s neverovatnom jasnoćom i neposrednošću govore o najvažnijim pitanjima – onim *velikim stvarima* – s kojima se suočavamo dok se trudimo da živimo srećno, saosećajno i mudro. Saslušajte, uživajte i napredujte!

Ričard Karlson,
autor knjiga *Don't Sweat the Small Stuff*... i
Don't Sweat the Small Stuff with Your Family

Uvod

Nisam nameravao da napišem ovakvu knjigu. Svetu je preko glave moralisanja i ličnih stavova. Poslednje što sam želeo bilo je da se nađem na dugačkom spisku onih koji se trude da to postignu.

Onda, u srednjim godinama, sve se promenilo. Bio sam iznenađen rođenjem sina.

Odjednom, sve ono sa čim sam se kroz život borio i pitanja koja sam davno sklonio u stranu pojavila su se u očima mog deteta. Ispred sebe sam video osobu koja mora da se probije kroz lavirint života sa što više svetla. Moja je dužnost bila da ga vodim, i to je i dan-danas moja dužnost.

Zasad ide lako. Život mu se odvija u okvirima njegovih domašaja. Mogu da ga uzmem za ruku i vodim ga. Ali uskoro će morati da stane na svoje noge. Gde će onda naći ruku koja će ga voditi?

Zabrinuto gledam oko sebe. Svet je kakofonija oprečnih viđenja, stavova i osuđivanja. Jejtsova zloslutna upozorenja da *najbolji ni u šta ne veruju, dok se najgori nadimaju od žestine* izgleda da će se obistiniti. Dobri ljudi, gde god da su, uviđaju da je svet koji smo stvorili – svet koji smo izneverili, i da naši najlepši snovi i najveći strahovi vrebaju iza horizonta. Potpuno svesni i jednog i drugog, stojimo nemi, usmereni ka svojim nadanjima, utišani sumnjama.

Više ne mogu sebi dozvoliti da ćutim. Želim da moj sin bude dobar čovek i uspostavi vezu sa svetom oko sebe bez predrasuda i grubosti. Želim da bude čovek s uverenjima, ali da nikog ne osuđuje. Želim da ispituje svoja moralna načela kako ne bi nanosio štetu sebi i drugima. Da bi bio takav čovek, mora čuti glasove koji sa saosećanjem, samilošću i objektivnošću govore o tome kako se postaje čovek.

Zato se priključujem onima koji pokušavaju tako da govore.

Prilažem svoje veštine: ljubav prema jeziku, verovanje da ljudska vrsta ima viši smisao; složenu mešavinu ljutnje, čuđenja i očaja u svetu u kojem živimo; godine učenja; kilometre putovanja; ljubav prema mudrosti svih duhovnih tekovina i veru u neiscrpno čudo iskustva života svuda oko nas.

Ali iznad svega, prilažem ovo.

Prošle nedelje, moj bivši učenik dovezao se pažljivo do kraja ulice, nagazio gas do daske i strmoglavio se s litice u jezero. Istog tog dana slušao sam čoveka kako priča kako je otputovao u Indiju da bi učio od žene koja je mogla da pročita njegovu dušu tako što bi mu rukama obujmila glavu i zagledala se u njegove oči. Uveče sam zatekao sebe kako sedim sa starim pijancem na klupi ispred prodavnice i ćaskam kako je som ukusna riba.

To je moj dar: da budem u stanju da prihvatim sve te ljude i njihove ispovesti a da nijednu ne smatram manje važnom. Mogu da sagledam stvari iz njihovog ugla, složim se s njima i od svakog od njih nešto naučim. Njihove istine mogu da prosledim dalje.

Možda ovo ne deluje kao nešto posebno. Ali meni to vredi više od svega. Usamljena stara komšinica sa trideset šest mačaka, ozareni mladić na vratima sa pregršt religijskih knjiga, dobar učitelj, čestit sveštenik, narkoman, majka, beskućnik koji mi je rekao da nikad ne prihvatim posao na kojem moram da budem zakopčan do grla i da ne upropastim sebi život kao što je on uradio – mogu da čujem sve njihove istine i slavim ih.

Ako mogu da prihvatim ove jednostavne istine i izdignem ih iznad običnih anegdota, mogu da ponudim nešto korisno svom sinu i sinovima drugih očeva. Mogu da ponudim viziju muške zrelosti koja je uslovljena našim ljudskim odlikama, ali i svesna naših mogućnosti. Mogu da ponudim pročišćena shvatanja sanjara i podozrivaca, i ona obična i ona retka.

Usput, možda bih mogao da otkrijem nešto o zrelom dobu čitaocima, i muškarcima i ženama, koji traže saosećajno okruženje iz kojeg će premeravati nepregledni i zbunjujući predeo ispred nas.

Kent Nerbern
Bemidži, Minesota, 1992.

Prolog

Želja jednog oca

Pišem ovu knjigu kao otac – ne samo kao tvoj otac već kao otac uopšte. Sve dok ne budeš i sâm imao sina, nećeš znati šta to znači. Nećeš spoznati radost nad radošću, ljubav nad osećanjem koje odjekuje u očevom srcu dok gleda u sina. Nikad nećeš spoznati osećaj časti koji tera čoveka da nadmaši samog sebe i preda nešto dobro i korisno u ruke svog sina. I nikada nećeš znati kako se slama srce očevima opsednutim ličnim demonima koji im ne dozvoljavaju da budu onakvi kakvi bi želeli da budu u očima svojih sinova.

Videćeš samo čoveka koji stoji pred tobom, ili je otišao iz tvog života, koji ima moć nad tobom, bilo da je to dobro ili loše, i koji te nikad neće pustiti.

Velika je čast i veliko breme biti taj čovek. Postoje stvari koje se moraju preneti s oca na sina, inače ovom drugom nikad neće biti jasne. To je osećaj zrelosti, samopoštovanja, odgovornosti prema svetu oko nas.

Kako to izraziti rečima? Danas je teško govoriti iz srca. Hiljade beznačajnih sitnica guše nam život, a poeziju našeg duha ućutkuju misli i brige zbog svakodnevnih obaveza. Pesma koja živi u našim srcima, koju smo čekali da podelimo s drugima, pesma o tome kako se postaje čovek, utišana je. Prvi smo kad treba dati savet, ali ni u šta ne verujemo.

Zato hoću da budem iskren prema tebi. Ja nemam odgovore. Ali razumem pitanja. Vidim kako se boriš, tražiš i trudiš,

i prepoznajem sebe u tvojim godinama. U nekom dubokom i suštinskom smislu, prošao sam kroz to i želim da podelim svoje iskustvo.

I ja sam morao da naučim da hodam, trčim i padam. I ja sam doživeo prvu ljubav. Spoznao sam strah, bes i tugu. I meni je srce bilo slomljeno, ali bilo je i trenutaka kada sam osećao dodir Božje ruke na ramenu. Plakao sam od tuge i lio suze radosnice.

Bio sam okružen tamom i mislio da nikad više neću ugledati svetlost, ali bilo je trenutaka kada sam želeo da igram i pevam, da grlim svakog koga sretnem.

Osećao sam se prazno pred misterijom univerzuma, a bilo je i trenutaka kada bih planuo i zbog najmanje sitnice.

Nosio sam druge kad sam jedva stajao na nogama i ostavljao pored puta ljude koji su ispruženih ruku molili za pomoć.

Ponekad sam imao utisak da sam uradio više nego što se tražilo od mene; a ponekad sam se osećao kao prevarant i čist promašaj. Nosim u sebi iskru uzvišenosti i tamu bezdušnih zločina.

Ukratko, ja sam čovek, kao i ti. Iako ćeš ići sopstvenim stazama i kretati se kroz sopstveno vreme, obasjavaće te isto sunce koje je obasjavalo mene, i kroz tvoj život smenjivaće se ista godišnja doba koja su se smenjivala kroz moj. Uvek ćemo biti različiti, a opet isti.

Upravo o tome govori ova knjiga. To je moj pokušaj da ti prenesem lekciju iz svog života kako bi je primenio na svoj. To ne znači da treba da se pretvoriš u mene. Najveća radost mi je da gledam kako izrastaš u samosvojnu ličnost. Ali vreme će pokazati istine, a one su iznad mene i tebe. Ako one mogu da govore kroz mene, omogućavajući mi da te pratim kroz tvoje vreme, onda sam dobro obavio posao.

Najveća čast koja mi je ikad ukazana jeste da budem tvoj otac. To mi je na tren omogućilo da dodirnem misteriju i vidim da se iz moje ljubavi izrodio čovek. Kad bih imao pravo na želju, poželeo bih da tu ljubav dalje širiš. Posle svega, to je najvažnije u životu.